

BIJBELS GRIEKS LES 4

4.1 De verleden tijd (het imperfectum)

In les 1 heeft u de vervoeging van de *tegenwoordige tijd* geleerd.

Hieronder volgt de vervoeging van een *verleden tijd*. Deze verleden tijd heeft als naam *imperfectum*.

imperfectum	van	λυω
1-e pers. ev.	ἔλυον	ik maakte los
2-e pers. ev.	ἔλυες	jij maakte los
3-e pers. ev.	ἔλυε(ν)	hij, zij, het maakte los
1-e pers. mv.	ἐλυομεν	wij maakten los
2-e pers. mv.	ἐλυετε	jullie maakten los
3-e pers. mv.	ἐλυον	zij maakten los

- het voorvoegsel ἐ dient als signaal van de verledentijd.
Het wordt **augment** genoemd.

voorbeelden:

θυω = offeren imperfectum = ἐθυον

λεγω = spreken, zeggen .. imperfectum = ἐλεγον

πιστευω = geloven; imperfectum = ἐπιστευον

Bij werkwoorden waarvan de stam met een *klinker* begint gaat het anders. Het augment "verbindt" zich met deze klinker, waardoor een "verlenging" ontstaat.

Daarvoor gelden de volgende regels:

ε + α = η ε + ε = η ε + ο = ω ε + ι = ι ε + υ = υ

voorbeeld: ἀκουω = horen; imperfectum = ἤκουον

Bij samengestelde werkwoorden staat het augment *tussen* het voorvoegsel en het werkwoord. Daarbij verliezen de voorvoegsels die op een klinker eindigen hun eindklinker. N.B! De voorvoegsels *περι* en *προ* verliezen hun eindklinker niet.

voorbeelden:

εἰσ-φερω = binnenbrengen imperfectum = εἰσ-ε-φερον

ἀπο-στελλω = (uit)zenden.....imperfectum = ἀπ-ε-στελλον

BIJBELS GRIEKS LES 4

Oefenopdracht 1 (βλεπω =kijken)

a. ἐλυομεν	= wij maakten los	d. ἐθυετε	=
b. ἐπιστευον 2x	=	e. ἤκουομεν	=
c. ἐβλεπεν	=	f. ἀπεστελλες	=

Oefenopdracht 2

Vertaal in het Grieks:

a. wij geloofden	d. jullie brachten naar binnen
b. wij brachten naar binnen	e. jij hoorde
c. zij zonden	f. hij offerde

Opdracht 1

Leer de volgende werkwoorden:

καθευδω	= slapen	φυτευω	= planten
κλεπτω	= stelen	φευγω	= vluchten
πινω	= drinken	ἀναγκαζω	= dwingen
λαμβανω	= krijgen	τικτω	= voortbrengen

• Vertaal:

a. ἐκαθευδομεν	e. ἐθυες
b. ἐτικτετε	f. ἤκουομεν
c. ἐκλεπτον	g. ἠναγκαζε
d. Μωσης ἐφευγεν	h. ἐλαμβανον

4.2 Het werkwoord “zijn”: het imperfectum

Leer deze vervoeging!

ἦ(ν)	= ik was	ἦμεν	= wij waren
ἦστα	= jij was	ἦτε	= jullie waren
ἦν	= hij was	ἦσαν	= zij waren

BIJBELS GRIEKS LES 4

4.3 De schrijvers van de Evangelien: Mattheüs

Ook het Evangelie van Mattheüs vermeldt niet de schrijver. De apostolische vader Papias (± 130 na Chr.) noemt echter Mattheüs als de man die de Logia (spreuken, woorden) des Heeren samenstelde. De kerkelijke traditie is hem daarin gevolgd.

Mattheüs is de tollenaar die tot apostel geroepen werd (9:9) en (10:3). Bij Markus(2:3) en Lukas(5:27) heet deze tollenaar Levi.

Als we er van uit gaan dat het Evangelie van Markus het oudste Evangelie is, zal het Evangelie van Mattheüs kort na dat van Markus ontstaan zijn. In elk geval de apostolische vader Ignatius (± 110 na Chr.) blijkt het Evangelie te kennen, want hij citeert er uit.

Mattheüs richt zijn Evangelie in het bijzonder tot de Joden. Hij predikt hun dat in de geschiedenis van Jezus van Nazareth de Oudtestamentische beloften van de Messias vervuld zijn. Vooral bij de beschrijving van het lijden en sterven van Jezus verhaalt Mattheüs de gebeurtenissen met de woorden van het Oude Testament. Jezus heeft vervuld wat de Messias moest doen blijkens de boeken van de profeten.

Het Evangelie van Mattheüs vormt in feite de verbinding tussen het Oude en het Nieuwe Testament.

Het lijkt erop dat dit Evangelie zo gerangschikt is dat het gebruikt kon worden voor onderricht in de kerk. De woorden van Jezus zijn zo ingedeeld dat ze vijf duidelijke verhandelingen geven. Elk van die verhandelingen wordt afgesloten met de woorden: "En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had...".

4.4 Nog een verledentijd

Er is nog een verleden tijd nl. **de aoristus**. Waarom imperfectum en aoristus?

Het imperfectum is een verledentijd met de "bijbetekenis": *voortdurend, gewoonlijk of herhaald*. In de andere gevallen gaven de Grieken de voorkeur aan de Aoristus.

ἡ μητηρ το τεκνον ἐτρεφεν (imperfectum)

De moeder voedde het kind op. (d.w.z. was bezig het kind op te voeden)

ἡ μητηρ το τεκνον ἐτρεψεν (aoristus)

De moeder voedde het kind op / heeft het kind opgevoed. (maar dat proces is nu afgesloten)

aoristus	van	λυω
1-e pers. ev.	ἔλυσα	ik maakte los ik heb losgemaakt ik had losgemaakt
2-e pers. ev.	ἔλυσας	jij maakte los jij hebt losgemaakt jij had losgemaakt
3-e pers. ev.	ἔλυσε(ν)	hij, zij, het maakte los hij, zij het, hebben losgemaakt hij, zij het, hadden losgemaakt

BIJBELS GRIEKS LES 4

1-e pers. mv.	ἐλύσαμεν	wij maakten los wij hebben losgemaakt wij hadden losgemaakt
2-e pers. mv.	ἐλύσατε	jullie maakten los jullie hebben losgemaakt jullie hadden losgemaakt
3-e pers. mv.	ἐλύσαν	zij maakten los zij hebben losgemaakt zij hadden losgemaakt

- infinitivus aoristus: λύσαι

- We spreken hier van een *sigmatische* aoristus vanwege de steeds terugkerende σ.

- De combinatie van de σ met voorafgaande medeklinker geeft de volgende resultaten:

π, β, φ + σ = ψ

κ, γ, χ + σ = ξ

τ, δ en θ verdwijnen voor de σ.

Voorbeelden:

N.B! διδάσκω = onderwijzen, leren; ψευδω = bedriegen

βλεπω -> aoristus ἐβλεψα (π + σ = ψ)

διδάσκω -> aoristus ἐδίδαξα (κ + σ = ξ) (σ voor ξ verdwijnt!)

ψευδω -> aoristus ἐψευσα (δ verdwijnt)

4.5 Participia

Ook de aoristus kent participia. Zie volgende tabel

	λυω
part.aor.mnl.ev.nom.	λυσας
part.aor.mnl.ev.acc	λυσαντα
part.aor.mnl.mv.nom.	λυσαντες
part.aor.mnl.mv.acc.	λυσαντας

Let op bij het omschrijven van het part.aor.! Soms is het *voortijdig*. Zie voorbeeld.

λυσαντες τους ιππους, gingen zij met ons mee.

Nadat zij de paarden losgemaakt hadden, gingen zij met ons mee.

Want: eerst maakten zij de paarden los; daarna gingen ze mee.

BIJBELS GRIEKS LES 4**Oefenopdracht 3**

Vertaal:

voorbeeld: ἔλυσαζ jij, u maakte los; jij, u hebt/had losgemaakt

- a. ἔθυσας
- b. ἔλυσατε
- c. ἐδίδαξα
- d. ἐκλεψας
- e. ἐβλεψαμεν
- f. Ἰησους ἐδίδαξεν

Oefenopdracht 4

Vertaal in het Grieks (gebruik de aoristus)

- a. wij onderwezen
- b. ik offerde
- c. jullie offerden
- d. hij keek
- e. jij maakte los
- f. zij keken

Opdracht 2

Leer de volgende woorden

κελευω = bevelen; παυω = tegenhouden; πεμπω = zenden, sturen

• **Vertaal**

- a. ἐκελευσαζ
- b. ἐπαυσαν
- c. ἐπεμψα
- d. ἐπαυσεν
- e. ἐπεμψαμεν
- f. ἤκουσα

Opdracht 3

Neem de tabel over en vul hem in voor het werkwoord παυω

	παυω		παυω
part.aor.mnl.ev.nom.		part.aor.mnl.mv.nom.	
part.aor.mnl.ev.acc		part.aor.mnl.mv.acc.	

BIJBELS GRIEKS LES 4

4.6 Grieks in het Nederlands (1)

Griekse woorden in de kerk

De kerkelijke taal zit vol met (van oorsprong) Griekse woorden. Om maar te beginnen: het woord “kerk” komt van **κυριος** = heer. In de Septuaginta staat het op die plaatsen waar in de Statenvertaling “HEERE” staat. In het Nieuwe Testament is het de titel voor God en Jezus.

In de Kerk staat de Bijbel, het woord van God, centraal. Bijbel komt van het Griekse **βιβλια** dat “boeken” betekent.

Het eerste boek uit de Bijbel is Genesis. Genesis komt van **γενεσις** = oorsprong.

In de kerk zingen we psalmen. Ook de Grieken kenden dit woord. Bij **ψαλμος** vinden we in het woordenboek “klank van de harp of citer”.

Psalmen hebben een melodie (Gr. **μελοδία**). De psalmen die we zingen zijn berijmd en worden dikwijls ritmisch gezongen. Zowel rijm als ritme komen van **ῥυθμος**.

Psalmen kunnen gezongen worden door een koor (Gr. **χορος**).

Tenslotte (anders wordt het eentonig), het zingen van psalmen is een onderdeel van de liturgie. Liturgie komt van **λειτουργειν** (= godsdienstige plichten naleven)

Opdracht 4

Zeg van de volgende werkwoorden of het een **praesens-vorm**, een **imperfectum-vorm** of een **aoristus-vorm** is. Kort af: prs., imp., aor.

- a. λυουσιν; b. ἔλυομεν; c. ἤκουες; d. ἤκουσαν; e. ἐβλεπον; f. ἦστα
g. ἐβλεψαν; h. παυομεν; i. ἔλυσας j. ἦσαν

Opdracht 5

- **Leer**

ἐν ἀρχῇ = in het begin; ἀγγελος = eng... ; μου = van mij, mijn; καθως = zoals

- **Vertaal**

- Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λογος
- Παυλος ἐπιστολην ἐγραψεν.
- Ἐγω Ἰησους ἐπεμψα τον ἀγγελον μου.
- Και ἠκουσα φωνην ἐκ του οὐρανου.
- Καθως Ἀβρααμ ἐπιστευσε τῷ Θεῷ.

BIJBELS GRIEKS LES 4

4.7 Klassieke achtergrondinformatie.

HET HOUTEN PAARD

Tien jaar belegeren de Grieken de stad Troje, maar het lukt hen niet de stad in te nemen. Maar in het tiende jaar doen ze het volgende.

Opdracht 6 (inzenden)

Lees de tekst goed en beantwoord de vragen. Eerst echter wat nieuwe woorden.

Nieuwe woorden

ὁ ἵππος = het paard

μεγας = groot, μεγαν = groot (mnl. ev. acc.)

ξύλιος = houten (bijv. nw.), στρατιωτας = soldaten(acc.), δε = en, maar,

κρυπτω = verbergen, ἄλλος = andere, ἡ νησος = het eiland, τουτο = dit, πολυ = zeer (bijwoord), χαιρω = zich verheugen,

Participia van het werkwoord **zijn**.

part.prs.ev.mnl.nom.	ὄν	part.prs.mv.mnl.nom.	ὄντες
part.prs.ev.mnl.acc.	ὄντα	part.prs.mv.mnl.nom.	ὄντας

φερω = dragen, brengen, ἡ πολις = de stad, νυκτος = 's nachts,

ἡ θυρα = de deur, *meervoud*: de poort,

ἐκβαινω = gaan uit, εἰσβαινω = gaan in,

ἀνοιγω = openen, ἐπειτα = daarna, εἰς = naar, in, διαφθειρω = vernietigen.

De tekst

Οἱ Ἕλληνες (Grieken) οἰκοδομουσι (bouwen) μεγαν ξυλιον ἵππον.

Ὁ ἵππος κρυπτει στρατιωτας των Ἑλληων.

Οἱ δε ἄλλοι Ἕλληνες οἰχονται (gaan weg) · κρυπτουσιν ἑαυτους (zich) ἐν νησῳ.

Οἱ Τρωες (Trojanen) τουτο ἰδοντες (ziende) πολυ χαιρουσιν.

Μυροι (dwaas) δε ὄντες φερουσι τον ἵππον εἰς την πολιν.

Νυκτος οἱ στρατιωται ἐκ του ἵππου ἐκβαινουσι και τας θυρας ἀνοιγουσιν.

Οἱ ἄλλοι Ἕλληνες εἰς την πολιν εἰσβαινουσιν.

Ἐπειτα Τροϊαν διαφθειρουσιν.

BIJBELS GRIEKS LES 4**Beantwoord de volgende vragen:**

1. Zin 1 t/m 3 Enkele soldaten verbergen zich in ...
De andere soldaten verbergen zich op ...
2. Zin 4 Waarom verheugen de Trojanen zich?
3. Zin 5 Waarom zijn de Trojanen dwaas?
4. Zin 6 t/m 8 Wat gebeurt er vervolgens?

Tenslotte een oefenopdracht!**Oefenopdracht 5****Vertaal het volgende gedeelte uit de Bijbel.**

Onthoud: ἐμε = με = mij (acc.); ἀλλ' = ἀλλὰ = maar; θεωρω = zien

Ἰησους δε ἐκραξεν (riep) και ειπεν (zei) ο πιστευων εις ἐμε οὐ πιστευει
εις ἐμε ἀλλ' εις τον πεμψαντα με.
και ο θεωρων ἐμε θεωρει τον πεμψαντα με.

Einde van deze les

Ga niet verder als u deze les niet grondig kent!

Op de volgende pagina vindt u de antwoorden van de oefenopdrachten!

Deze mededeling wordt in het vervolg weggelaten!

BIJBELS GRIEKS LES 4**Antwoorden oefenopdrachten****Opdracht 1**

- a. wij maakten los
- b. ik geloofde, zij geloofden
- c. hij keek
- d. jullie offerden
- e. wij hoorden
- f. jij zond

Opdracht 2

- a. ἐπιστευομεν
- b. εἰσεφερομεν
- c. ἀπεστελλον
- d. εἰσεφερετε
- e. ἠκουεσ
- f. ἐθυε(ν)

Opdracht 3

- a. jij offerde; jij hebt/had geofferd
- b. jullie maakten los, jullie hebben/hadden losgemaakt (i.p.v. jullie kan ook u)
- c. ik onderwees, ik heb/had onderwezen
- d. jij stal, jij hebt/had gestolen (i.p.v. jij kan ook u)
- e. wij keken, wij hebben/hadden gekeken
- f. Jezus onderwees, Jezus /heeft/had onderwezen.

Opdracht 4

- a. ἐδιδαξαμεν
- b. ἐθυσα
- c. ἐθυσατε
- d. ἐβλεψε(ν)
- e. ἐλυσασ
- f. ἐβλεψαν

Opdracht 5

En Jezus riep en zei: Die in Mij gelooft, gelooft niet in Mij, maar in Dengene Die Mij gezonden heeft.

En die Mij ziet, die ziet Dengene Die Mij gezonden heeft.

BIJBELS GRIEKS LES 4**Antwoorden opdrachten****Opdracht 1**

a	wij sliepen	e	jij offerde
b	jullie brachten voort	f	wij hoorden
c	ik stal / zij stalen	g	hij dwong
d	mozes vluchtte	h	ik kreeg / zij kregen

Opdracht 2

a	jij, u beval; ij, u hebt/had bevolen	d	hij hield tegen;
hij heeft/had tegengehouden
b	zij hielden tegen;
zij hebben/hadden tegengehouden	e	wij stuurden;
wij hebben/hadden gestuurd
c	ik stuurde; ik heb/had gestuurd	f	ik hoorde; ik heb/had hoord

Opdracht 3

παυσαϛ παυσαντες
 παυσαντα παυσαντας

Opdracht 4

a	prs	f	imp
b	imp	g	aor
c	imp	h	prs
d	aor	i	aor
e	imp	j	imp

Opdracht 5

- a In het begin was het Woord.
- b Paulus heeft een brief geschreven.
- c Ik Jezus heb mijn engel gezonden.
- d en ik hoorde een stem uit de hemel.
- e Zoals Abraham in God geloofde.

Opdracht 6

1. - in het paard
- op een eiland
2. dat de Grieken weggingen.
3. Zij brengen het houten paard in de stad.
4. De Griekse soldaten komen 's nachts uit het paard. Ze openen de poort. De andere Grieken komen binnen. Samen verwoesten zij de stad.

Maak ook de extra oefening !